

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep,
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Oslo, 18.04.2013

Uttalelse til høring av Havvind - strategisk konsekvensutredning

Olje- og energidepartementet har satt i gang *Havvind – Strategisk konsekvensutredning* for å belyse hvilke virkninger en utbygging av havvindkraft kan få for naturmiljø-, nærings- og samfunnsinteresser i Norge. 15 havområder er blitt utredet langs hele norskekysten. Vi takker for utsatt høringsfrist til 18. april 2013. Nedenfor følger Naturvernforbundets høringsuttalelse.

Nasjonal plan

Naturvernforbundet mener det er veldig positivt at det lages en nasjonal utredning for havvind i Norge, der både miljø, friluftsliv og landskapsverdier blir utredet, og områder veies mot hverandre ut i fra konfliktnivå og teknisk egnethet. Det bør også lages tilsvarende overordnede planer for utbygging av fornybar energi på land, noe som kan bidra til å senke det store konfliktnivået, muliggjøre en vurdering av samlede konsekvenser, alternativ lokalisering og sikre en demokratisk prosess der områder veies mot hverandre.

Fornybar energi må fase ut fossil energi

Klimaendringene truer med en økologisk katastrofe. Norge må ta ansvar både nasjonalt og internasjonalt for å kutte utslippene av klimagasser. Vi trenger mindre fossil og mer fornybar energi. For å løse klimakrisen holder det ikke med produksjon av fornybar energi. Den må erstatte den fossile, som i dag utgjør over halvparten av Norges energiforbruk. Fornybar energi er ikke et mål i seg selv, men er sammen med energisparingstiltak et virkemiddel for å fase ut den fossile energien. I dag gjøres det altfor lite for å redusere energibehovet og erstatte den fossile energien i bygg, industri, energi- og transportsektoren. Dette svekker troverdigheten til fornybar energi som klimaløsning.

Utbyggingen av vindkraft må ses i sammenheng med hvordan Norge både skal redusere klimagassutslippene og ivareta hensynet til naturmangfoldet. Kraftoverskuddet i Norge kan bli svært stort i årene som kommer. For å sikre at kraften faktisk erstatter fossil energi må det gjøres dyrere å forurense ved å øke prisen på utslipp av klimagasser, samtidig som det gjøres enklere for folk flest å leve klimavennlig.

NVE skriver at viktige petroleumsområder både med tanke på leting og utvinning er utelatt, og er derfor ikke blitt vurdert med hensyn til etablering av offshore vindkraft. For å nå målet om at Norge skal være CO₂ nøytral innen 2030 er det viktig at kraft fra fossile energikilder erstattes. For at utbyggingen av vindkraft skal være et bidrag til utfasingen av fossil energi, må det også bety at der det er arealkonflikter til havs må petroleumsinteresser vike for utbyggingen av fornybar energi. En nedtrapping av utvinning av olje på norsk sokkel, vil gi flere tilgjengelige områder for havvind.

Naturvernforbundet er sterkt kritiske til at alle aktuelle områder for petroleumsvirksomhet er blitt tatt ut av vurderingen, mens tilsvarende hensyn har ikke blitt vist til områder som er viktig for naturmiljø, friluftsliv, landskap og fiskeri. Disse burde hatt gis langt større vekt enn hensynet til petroleumsvirksomhet.

Samlet belastning

Et av hovedargumentene for en overordnet plan er muligheten til å vurdere den samlede belastningen av flere tiltak på et økosystem. I gjeldende konsekvensutredning gis det imidlertid ingen vurdering av hva de samlede konsekvensene vil være dersom man bygger ut alle de 15 områdene, eller områdene i kategori A, B eller/og C. Naturvernforbundet mener dette er en stor mangel ved konsekvensutredningen, da de totale konsekvensene på naturverdier langs norskekysten ikke er blitt vurdert. I følge naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen på et økosystem vurderes ut i fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Hvordan vil for eksempel utbygging av de foreslåtte områdene påvirke fugletrekk eller fiskens vandringsmønster langs norskekysten? Uten at en slik vurdering ligger til grunn vil Olje- og energidepartementet vanskelig kunne ta en avgjørelse som er basert på naturmangfoldlovens prinsipper for offentlig beslutningstaking §§ 8-12.

Det er også planlagt storstilt utbygging av havvind i andre land, og de samlede miljøeffektene på områder som grenser om mot norsk sektor må også vurderes. Det samme gjelder utbygging av infrastruktur slik at dette koordineres og samkjøres med andre land for å redusere den totale miljøpåvirkningen.

Naturmiljø

Naturvernforbundet mener det er positivt at det satses på fornybar energi, da dette er en nødvendig del av en bærekraftig framtid. Vi mener imidlertid at det er like viktig at en slik satsing ikke går på bekostning av viktige natur- og fiskeriverdier. Norge må være i stand til å nå nasjonale klimamål samtidig som man jobber for å nå nasjonale mål om å stoppe tapet av biologisk mangfold.

Den strategiske konsekvensutredningen viser at flere av de 15 områdene vil ha klare negative konsekvenser på naturmiljø og andre nærings- og samfunnsinteresser. NVE har delt områdene inn i tre kategorier (A, B og C) fra best teknisk-økonomisk egnethet og minst konfliktnivå, til områder med størst konfliktnivå. Dette mener vi er et viktig grep for å sikre at etablering av fornybar energi gjøres på en bærekraftig måte som sikrer at viktige naturverdier ikke går tapt.

Målet med konsekvensutredningen er å fremskaffe beslutningsrelevant kunnskap om utredningsområdene. Det er derfor viktig å bruke denne konsekvensutredningen både til å

anbefale og til å fraråde områder for havvind. Naturvernforbundet er derfor sterkt uenige i NVE sin konklusjon om at ; *konsekvensene er imidlertid vurdert til å ikke ha et slikt omfang at en utbygging bør frarådes i noen av de 15 utredningsområdene og at avbøtende tiltak og inkluderende samarbeidsprosesser vil kunne redusere konsekvensene og arealkonflikter.*

I utredningen er avbøtende tiltak medregnet i vektingen av konsekvensene for de forskjellige områdene, og til tross for avbøtende tiltak er flere områder i kategori C og B vurdert til å ha store samlede konsekvenser. , heriblant Nordmela og Gimsøy nord. Naturvernforbundet mener at konsekvensutredningen må brukes som et klart argument for at områdene i kategoriene B og C må utelukkes fra fremtidige konsesjonsvurderinger. Ved å konkludere med at alle de 15 områdene i framtiden skal kunne åpnes for vindkraftutbygging, men at de minst konfliktfylte områdene må prioriteres først, undergraves hele den strategiske konsekvensutredningen, og naturmiljø, landskap og friluftsliv får alt for lav vekting i forhold til tekniske og økonomiske hensyn.

Basert på utredningen og av hensyn til særlig sjøfugl, sjøpattedyr og gyteområder for fisk så mener vi at følgende områder er uaktuelle for havvind: Vannøya nordøst, Auvær, Nordmela, Gimsøy nord, Trænafjorden-Selvær, Træna vest, Nordøyan - Ytre Vikna, Frøyabanken, Stadthavet, Olderveggen og Frøyagrunnene

Kunnskapsgrunnlag

I noen av utredningsområdene, spesielt de som ligger langt fra land, er kunnskapsgrunnlaget i følge konsekvensutredningen dårlig. Dette er også de områdene som konsekvensutredningen viser har små konsekvenser for naturmiljø; Sørlig nordsjø I og II. Naturvernforbundet mener at før det kan gis konsesjon til utbygging i disse områdene, må det innhentes ny kunnskap om naturverdiene. Det er heller ikke vurdert konsekvenser for sjøfugl i utredningsområdene Træna vest og Frøyabanken. I disse områdene må det derfor innhentes kunnskap om sjøfugl før konsesjon kan vurderes.

Naturvernforbundet mener også at det vil være viktig å stille krav til etterundersøkelser for å undersøke om de antatte konsekvensene stemmer med virkeligheten. På denne måten kan man sikre et kunnskapsgrunnlag for framtidige havvindprosjekter.

Bindende plan

Naturvernforbundet mener det er viktig at det ikke godtas nye havvindprosjekter utenfor Havvind-utredningen. Vi mener det er viktig at prosjekter som fører til så store naturinngrep som vindkraftverkprosjekter ikke kan vurderes isolert sett, men må inngå i overordnede planer. Dette vil være et viktig grep for å vurdere den samlede miljøeffekten, konfliktpotensialet og velge lokalisering som forhindrer skade på naturmangfoldet og viktige friluftsområder og gir de beste samfunnsmessige resultater, slik det er påkrevd etter naturmangfoldloven § 10 og § 12.

Vi reagerer på at konsesjonsbehandling for Siragrunnen Vindpark er satt i gang uavhengig av Havvindplanen. Slike prosjekter bør ikke komme isolert og stykkevis men innlemmes i det nasjonale arbeidet med Havvind utredningen. Siragrunnen er en av Norges viktigste korridorer for trekkende fugl, dette er et område med store naturverdier både i sjøen og på tilgrensende landarealer, og utbygging i området vurderes som kritisk i forhold til tap av

gjenværende INON-områder langs kysten, trekkende fugl, livet i havet og verdifulle natur- og kystkulturlandskap. Vi viser til høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Rogaland om konsesjonsbehandling for Siragrunnen Vindpark. På grunn av de store konsekvensene for naturmiljøet håper Naturvernforbundet at Olje- og energidirektoratet vil stanse den pågående konsesjonsbehandlingen for Siragrunnen Vindpark.

Fiskeri

Naturvernforbundet viser til Fiskeridirektoratets sin uttalelse der direktoratet sterkt fraråder åpning av områdene Sandskallen – Sørøya nord og Frøyagrunnene, da utbygging av havvind i disse områdene vil gi meget store negative konsekvenser for fiskerinæringen. I den strategiske konsekvensutredning er begge disse områdene plassert i kategori A; det betyr at de er anbefalt for havvindutbygging. Fiskeridirektoratet påpeker at NVE har endret skalaen i konsekvensutredningen og vurdert områder til å ha lavere konsekvenser for fiskenæringa enn det som ble konkludert med i fagutredningen.

Fiskeri er en fornybar næring, og viktig ressursgrunnlag langs norskekysten, Naturvernforbundet støtter derfor Fiskeridirektoratets sin uttalelse og mener at områdene Sandskallen-Sørøya og Frøyagrunnen ikke bør prioriteres for Havvind. Det er merkverdig at NVE innstiller på utbygging av et anlegg som Fiskeridirektoratet plasserer i den mest skadelige klassa på skalaen.

Vennlig hilsen Naturvernforbundet

Maren Esmark
generalsekretær

Honorata Kaja Gajda
rådgiver, naturmangfold